

vinden, is die eerste druk nauwelijks meer met het huidige boekwerk te vergelijken. Een vergelijking met de vorige druk is veel zinvoller. Nog steeds heeft het boek het merkwaardige, brede formaat. Ook de omvang van dit boek overschrijdt weer de duizend pagina's. Slaan we het boek open dan valt onmiddellijk op dat het aantal figuurtjes minder geworden is. De bladspiegel oogt daardoor veel rustiger. Veel oude tekeningetjes zijn weggelaten, maar daar staat tegenover dat er ook flink wat nieuwe zijn toegevoegd. Het grootste verschil met de vorige edities zit echter niet in de illustraties, maar in de grondige bewerking van de tekst. De tekst per soort is bij veel soorten aanzienlijk uitgebreid, terwijl de illustratie nu steeds op dezelfde

pagina is aan te treffen. Veel sierplanten (waarvan er vele verwilderd zijn aan te treffen!) zijn weggelaten, maar daar staat tegenover dat soorten die niet in ons land voorkomen maar wel in België en Luxemburg zijn toegevoegd. Ook kan men deze flora gerust meenemen bij een vakantie in Noord-Frankrijk of de Duitse Eifel want de soorten die te vinden zijn binnen 50 km van de grenzen van de Benelux worden ook behandeld. Deze flora is hierdoor ook zeer aantrekkelijk geworden voor de vaste gebruikers van de Heukels' Flora van Nederland. Te verwachten is dan ook dat de HHT na een lange winterslaap weer springlevend zal blijken te zijn.

De Gierzwaluwen van Noordwijk aan Zee

Willem Baalbergen

Nadat Hein Verkade zulk voortreffelijk onderzoek heeft gedaan naar de Gierzwaluwen van Noordwijk-Binnen, konden we als "zeeërs" natuurlijk niet achterblijven. Jan Jacobs, Rien Sluys en Willem Baalbergen probeerden de afgelopen jaren wat zicht te krijgen hoe, waar en in welk aantal Gierzwaluwen in Noordwijk aan Zee broeden. Het blijkt daarbij dat het niet eenvoudig is vast te stellen waar ze nestelen. Natuurlijk is het mogelijk aan de hand van rondvliegende vogels de broedlocaties bij benadering aan te geven. Echter, te weten komen onder welke dakpan en in welke sleuf nu werkelijk wordt gebroed blijft lastig.

Ter illustratie twee wederwaardigheden rondom mijn huis. In een omtrek van pakweg honderd meter broeden elk jaar nogal wat Gierzwaluwen. Zo was het me bekend dat er jaarlijks een paartje broedt in het huis van Jan Hoek, Schoolstraat 4. Op de plaats waar vroeger een muuranker zat vliegen de beesten in de zomer in en uit. Het betreft echter maar één paar terwijl er steeds meerdere paren rondvliegen. In 1993 lukte het me pas vast te stellen dat er enkele paren gebruik maken van nestgelegenheid onder de pannen van de bollenschuur, achter het huis van Hoek. De onderste rij pannen is van een iets ander model dan de rest, waardoor er tussen de twee rijen een opening zit. Hier maken de vogels gebruik van. Terwijl ik er letterlijk bovenop zit was het me nooit opgevallen.

Het andere geval betreft het huis van de fam. van der Niet in de korte Piet Heinstraat. Ik zat daar de afgelopen zomer buiten met de familie iets te drinken toen er Gierzwaluwen onder de pannen van het huis schoten. 'Wist je dat niet?' was de verbaasde vraag van de huiseigenaar, 'die zitten er al jaren, ik kijk er steeds met veel

plezier naar'. Vlak achter het huis waar ik woon, terwijl ik geregeld met v.d. Niet sprak en toch niet bekend met het broeden onder dat dak.

Alvorens in een tabel en op een kaart aan te geven waar er wordt gebroed en in welke aantallen nog een paar opmerkingen:

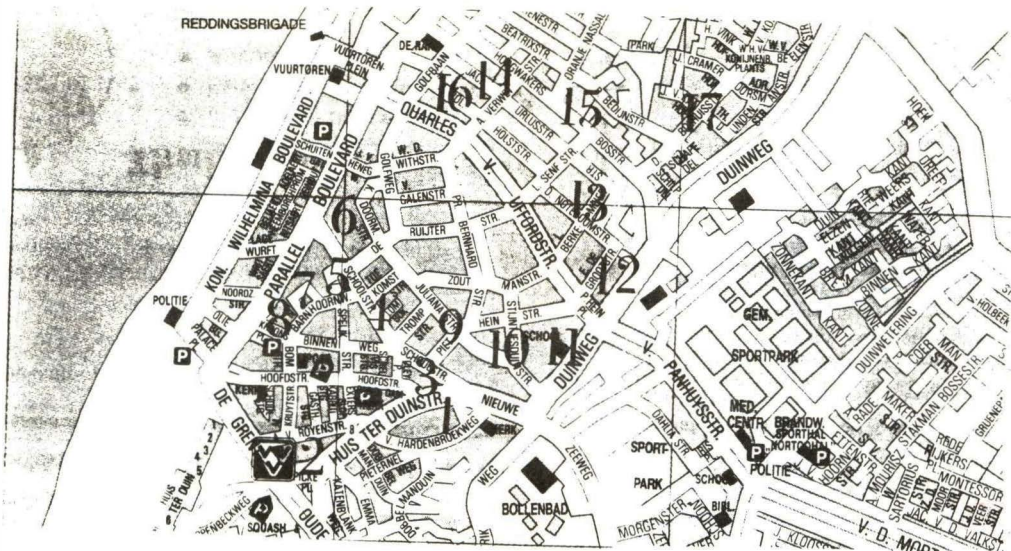
- Ondanks het feit dat we nogal wat uren aan het onderzoek hebben besteed wil het niet zeggen dat we nu alles van de Gierzwaluwen van Noordwijk aan Zee weten.

- De vrij nieuwe huizen aan de Huis ter Duinstraat, bekend onder de naam "De twaalf apostelen" bieden nestgelegenheid aan de grootste kolonie. De vogels landen in de goot en kruipen van daaruit onder de pannen, een verschijnsel dat zich ook voordoet bij de huizen aan de Ludolf Berkemeierstraat.

- Het ziet er naar uit dat de afbraak van Duna Deli nog wat wordt uitgesteld. De vogels die op deze daken broeden hebben dus nog wat respijt.

- Het pand Schoolstraat 33 gaf t/m 1993 broedgelegenheid aan een flinke kolonie vogels. Tenminste 10 paren maakten daar hun nest. Aan het eind van de zomer van 1993 is het pannendak vervangen. Ondanks pogingen onzerzijds is het daarbij niet gelukt speciale gierzwaluwpennen op het dak te krijgen. Desondanks hebben toch enkele paren kans gezien om weer onder de nieuwe pannen te nestelen. Door een bepaald verloop in de pannen, onder de mansarde, zagen de vogels toch weer kans op het dak te komen.

- In de loop van de maand juli van 1994 zag ik geen activiteiten meer rondom het al genoemde gat in de muur van het pand Schoolstraat 4. Met de kijker kon ik constateren dat er een dode vogel in de opening lag en zodoende de ingang blokkeerde. De dode vogel is weggehaald, maar de jonge vogels hebben het niet overleefd.

Hieronder de lokaties waar broedgevallen zijn geconstateerd met de geschatte aantallen. Zie bovenstaand kaartje

1 Huis ter Duinstraat	15
2 Duna-Deli	5
3 Schoolstraat 4	4
4 Schoolstraat 33	2
5 Schoolstraat 50	2
6 Schoolstraat 71-75	4
7 Nic. Barnhoornweg 38	2
8 rondom Museum Oud Noordwijk	4
9 hoek Piet Heinstraat Julianastraat	3
10 Julianastraat 51	1
11 Duinweg 5	3
12 Egbert de Grootstraat	5
13 Dan. Noteboom / Lud. Berkemeierstraat	10
14 Alb. Verwey / Jac. Urlusstraat	6
15 Hoogwakersbosstraat	4
16 Henriëtte Roland Holststraat	2
17 Derk Bolhuisstraat	1
Totaal	73

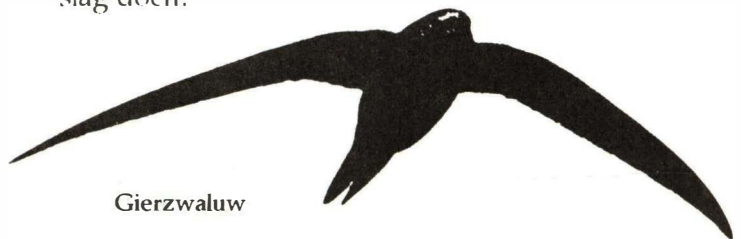
Conclusie:

Met een geschat aantal broedgevallen van 73 herbergt Zee beduidend minder Gierzwaluwen dan Binnen. Hein Verkade schatte het aantal voor Binnen op 235, driemaal zoveel als voor het zeedorp. Niet zo verwonderlijk als we bedenken dat er in Binnen een veel groter aantal oude huizen staat. Wel opvallend is dat de helft van de vogels op Zee nestgelegenheid in nieuwere huizen vindt. De moderne pannen waarmee deze huizen zijn gedekt vormen kennelijk geen beletsel om op het dak te komen. Veelal gebeurt dit, of vanuit de goot, of op een plaats waar de pannen niet goed aansluiten. Interessant is de vraag hoe het vroeger met de Gierzwaluwen in Noordwijk aan Zee was gesteld. Kwantitatieve gegevens ontbreken geheel. Wel weten we dat voorheen op en rondom het Palacehotel veel vogels tot broeden kwamen. Het lijkt ook aannemelijk dat er op de oude daken van de Hoofdstraat en het Stille Zuie vroeger Gierzwaluwen zaten. Of het er in totaal echter zoveel meer waren dan nu wagen we te betwijfelen. Met andere woorden: Gierzwaluwen schijnen zich redelijk aan te passen aan veranderende omstandigheden. We hopen de komende jaren nog verder naar onze "Stienkrijters" of "Stienkraaien" zoals de zeeërs de Gierzwaluwen noemen, te kunnen kijken. We zullen u daarvan t.z.t. graag weer verslag doen.

Uilepan

Willem Baalbergen

Peter v.d. Berg maakte me attent op iets dat is afgebeeld en beschreven in een boekje uit de Heemschutserie: Het monumentale dak. Het betreft een uilepan. Bij de Friesche pannen komen een enkele maal grote luchtpannen voor, in het formaat van vier dakpannen en met een ope-

Gierzwaluw

ning als een toegeknepen oog. Men noemt ze uilepannen, omdat in de nacht de uilen er door gaan om in de schuren van de boerderijen muizen te pakken. Deze uilepannen dienen tevens voor ventilatie. Zo revolutionair is de gierzwaluwpan dus niet.